

Περιλήψεις

Δίκαιο και ηθική στον Machiavelli

Γεώργιος Στείρης

Ο Niccolò Machiavelli (1469-1527) πραγματεύτηκε με πρωτότυπο τρόπο θέματα πολιτικής θεωρίας, απότομος και της σχέσης πολιτικής, ηθικής και δικαίου. Βασική του πεποίθηση ήταν ότι η ηθική δεν πρέπει να θέτει και να καθορίζει το πλαίσιο δράσης του πολιτικού. Αλλά και αναφορικά με τη σχέση δικαίου και ηθικής οι απόψεις του πλησιάζουν το νομικό θετικισμό, κατά τους υπερμάχους του οποίου δεν υφίσταται λογική σχέση δικαίου και ηθικής, καθώς το δίκαιο δεν χρειάζεται ηθική διακαίωση. Ο Machiavelli θεωρούσε ότι το δίκαιο συμβάλλει στην καλή οργάνωση και μακροήμερευση της πολιτείας, οπότε δεν χρειάζεται να καθορίζεται από την ηθική και τη θρησκεία. Το δίκαιο απλά οφείλει να διευκολύνει τους ανθρώπους να κατακτήσουν τα αγαθά που προάγουν την αυτοπραγμάτωση τους ατομικά και συλλογικά. Συνεπώς ο νόμος που δεν συνάδει με τις κοινές αντιλήψεις περί δικαίου και ηθικής δεν χάνει την ισχύ του. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρει στο *Il Principe*: «Πολλοί έπλασαν με τη φαντασία τους δημοκρατίες και ηγεμονίες που ποτέ κανείς τους δεν τις είδε ούτε έμαθε πως υπάρχουν στ' αλήθεια. Γιατί η απόσταση που υπάρχει ανάμεσα στο πως ζούμε και στο πως θα έπρεπε να ζούμε είναι τόσο μεγάλη, ώστε όποιος αφήνει αυτό που γίνεται για εκείνο που θα έπρεπε να γίνεται, προετοιμάζει την καταστροφή του μάλλον παρά τη σωτηρία του».